

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egyes óvra 10 frt — kr.
Félóra 5 " " "
Negyedóra 2 " " "
Egy óra 1 " " "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Kiadók: **HOFFMANN** és **KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábon petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többeszer
hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel.

A munkanélkül levők,

(B.) Országszerte súlyos gazdasági és társadalmi baj az, hogy nagy számmal vannak azok a munkabíró és dolgozni akaró emberek, a kik minden igyekezetük mellett sem kapnak munkát s így nem juthatnak állandó s biztos keresethez.

Legjobban érezhető pedig ez a baj a fővárosban, ahol még a legjobb körülmények között, a legnagyobb munkaidőben is ezekre megy a munkanélküliek száma.

Ezen a bajon — bármily áldozatok árán is — segíteni, egyik legfőbb kötelessége államnak és társadalmaknak.

A munkanélküliségnek nem ugyan megszüntetésére, de csökkentésére eddig kétféle kísérletet tettek.

Az egyik volt a hatóság vezetése alatt álló munkásközvetítő intézet felállítás. Itt kellene jelentkezni úgy a munkát, mint a munkást keresőknek. De az intézet rövid fennállása óta már is nyilvánvaló lett, hogy az ilyen közvetítés a bajokat koránt sem szüntetheti meg. A munkát keresők 40—50 ezernyi tömegével szemben csak egy pár ezerre rug a keresett munkások száma.

A legmagasabb számot vesszük, ha azt mondjuk, hogy minden 10 munkanélkül levő közül egyet tudott az intézet elhelyezni. És ez igen természetes. Mert ha a munkaadóknak van munka, akkor azt a munkások fel tudják keresni közvetítés nélkül is. Ha pedig nincs munka, akkor ugyan hiábavaló minden

közvetítés annál az egyszerű, de megdönthetetlen igazságnál fogva, hogy t. i. „anol nincs, ott ne keress.”

A másik kísérlet volt a munkanélkülieket foglalkoztató műhely, amelyet szintén nem régebben állítottak fel a fővárosban, e bizony ez is csak vizet zavart, de levest nem főzött. Először azért nem érhet el sikert, mert egy szegényes, szűk helyiség, amely képtelen a tömegek baját befogadni.

Másodszor a munkások nem is keresik fel, mert ugyszólván senki sem talál ott a mesterségének megfelelő munkát. S abban tán van is egy kis igazuk a munkásoknak, ha mindenféle pemeleső babra munkával — egy pár hatosért — nem szívesen töltik el az istenadta napot.

Ugy a munkásvilágnak, mint vele együtt gazdasági és társadalmi életünknek az az első és legfőbb érdeke, hogy aki dolgozni tud, bír és akar, az kapjon is munkát. Nos hát olyan közipartelepről kell gondoskodni, ahol minden jelentkező munkást azonnal műhelybe állítanak s a rendes munkabérenél kevesebb, de a mindennapi kenyérré — átmenetileg — mégis elégséges keresethez juthassanak. — Minden munkaadó aztán, ha munkásra van szüksége, forduljon ehhez a közipartelephez, a honnan az oda előbb érkezés sorrendje szerint megkapja a kívánt munkaerőt.

Ha ilyen közipartelepét állítunk nemcsak a fővárosban, hanem az ország több helyén, az egyes vidékek ipari és kereskedelmi középpontján, akkor a

munkanélküliséget egy évtized alatt szinte teljesen megszüntethetjük. Mert egyrészt megakadályozhatjuk a munkakerőknek tulságos mértékben egy helyre (a fővárosba) özönlését és megkivánhatjuk mindenkitől, hogy első sorban a saját vidéke közipartelepén keresse boldogulását; másrészt minden munkakerőknek megadjuk a módot arra, hogy a munkanélküliség nyomoruságától magát megmenthesse.

Az természetes, hogy egy ilyen nagyszabású intézményről lévén szó, többféle fontos kérdés merül fel. Ilyenek pl. a következők:

Kinek a számára dolgozzanak ezek a közipartelepek? Az itt olcsóbb bérért készülő iparcikkek nem csinálnak-e veszedelmes konkurrenciát az iparosoknak? Ki állítsa fel a közipartelepeket?

Az első kérdésre egyszerű a felelet. A közipartelepek sohasé dolgozzanak magán megrendelésre, hanem csak ipari közraktárak számára, amelyek részint a belföldi kereskedelem, részint a meghódítást váró külföldi piacok révén igyekezzenek értékesíteni termékeiket. Az ország általános ipari érdekeit nemcsak nem veszélyeztetné, de sőt uttörő munkát végezne piacok teremtésében.

A konkurrencia veszedelmét könnyen lehetetlenne tehetjük, ha a közipartelepeknek szigorú szabályul írjuk elő, hogy csak termelniök szabad olcsóbban [s ez már azért is szükséges, hogy a munkás az itteni munkát jobb hián csak ideiglenesnek tartsa], de értékesíteniök már nem szabad olcsóbban a rendes piaci árnál. Az ebből eredő,

Régi butorok.

A »Debrecezen« társasága.
Irtta: **Krudy Gyula.**

Emlékeimben él egy kis hölgy — aki már nem volt fiatal, — akire néha mosolygós szeretettel gondolok. Néha este, vagy esős délutánokon hirtelen eszembe jut: vajjon mit csinál Margit kisasszony most? A májusi eső sebesen és frissen hull a magasságból, két cserep rezedám erős illatával megtölti a szobát. Aha, ez a rezedám illat is a kis hölgyre emlékeztet! A diványra fekszem és behunyom a szemem.

Margit kisasszony egy vén és kicsiny házában lakott a templom alatt. A harangok reggel, délben, estve neki szóltak elsősorban, temetésre neki harangoztak, ő a pitvarajtóba üjt, fejét csóválgatta és a szomszédokkal az egykor élőről beszélgetett, akki immár a temető felé utazott.

— Mi is így járunk, mondta Margit kisasszony. Vigyázzon mindenki, hogy készületlen ne találja az utolsó óra. Az én menyasszonyi ruhám már kész — jaszmin és mirtusz

leend koszorúm — a házam is itt van a padlason, jó, széles, kényelmes és fehérszínű arany sarkokkal. Jó lesz benne lakni. . . Bus — bus — bus a halál. . . mondta, amikor a nagy harang szava kivált a többi harangok korából.

Tehát, hogy a vén és kicsiny házzal kezdjük, amelyikben Margit lakott.

Ez a kis fekete odu nem volt valami utálatos hely, min a hasonló vén házacska, amelyek mindenkinek az útjában vannak rosladékaikkal. Inkább tetszetős volt és csendes. És tiszta, mert Margit ketszer meszeitett évenként, nagyhétben kékre, szent-György napkor fehérre, pillangónyi ablakai szelid mosolygással néztek a piaci sürgés-forgásra, mintha a Margit jóindulatu szemei lettek volna.

Ő itt élt, rezedákat öntözött, kis udvarán fehér léczekre szines üveggömböket tűzött és fekete szoros ruhájában nesztelenül járkált esténként kis háza előtt. Sehol másfelé, csak épen odáig, ameddig a gazdag szürszabó portájával az ő kis háza érintkezett.

Kendőjét vállára eresztette és ezürtlő fürteit libegtette az esti szél. Amig az esti harangot huzzák.

Mióta volt ez így? Volt-e valaha más-ként? Ki tudná? Margit kisasszony nem panaszkodott, nem buslakodott! Ugy jó ahogy van.

A szagos füveket szerette és tiszta szobáit. Ezekben élt boldogan és meglehetősen. Mindig így élt és viragos komótjat, görbelábú asztalát és vékony lábú székeit szerette. Mert ezek együtt voltak vele mindig: buban, bajban és örömben. Mintha már beszélgettek volna egymással. A ripszkanapé közepére ha leült, aztán megszólalt és üdvözölte őt. A kasztenhez ha közeledett, az bókolott neki: Margit kisasszony ma szebb mint valaha. . . Mert egyszer tán itten állt valaki a kaszten mellett — az ablak mellett virágot tartott kezében és valójában szólt Margit kisasszonyhoz: kegyed ma szebb, mint valaha. . .

Aki így szólt, eltűnt innen. A szőnyegen se látszik a lába nyoma, sehol se látszik nyoma, hogy itt volt, itt állt — tán térdelt is itt valahol előtt, csak a kaszten maradt és vele az emlék. És melyik székben ült utoljára? Ebben a széles karosszékben tán? Nem itt nagyapó ült és a napsugárral játszott kékeres keze. A napsugarat szerette volna meglopnij: mert már

mindenesetre jelentékeny hasznót a munkások körében humánus célokra lehet fordítani. A munkások nyugdíjügye, rokkantak, özvegyek, árvák, betegek segélyezése, ezen az uton mind hathatós támogatásban részesülhetne.

S ezekből most már az is következik, hogy a közipartelepek felállításának joga és kötelessége az államra hárul. Ilyen nagy horderejű ügyet a magán spekuláció kezei közé juttatni nem szabad. A gazdasági és szociális nagy érdekekkel kapcsolatos ezen cél elérésére csak az államnak van ereje. Egy pár milliócska áldozatot biz ez megkíván. De hát nem olyan nagy dolog az egypár millió egy olyan háztartásban, a hol pl. a katonák évről-évre emelik a milliók számát, közgazdasági érdekeiket fejlesztő ellenszolgáltatás nélkül.

Mennyivel hátasabbak volnának azok a milliók, a melyekkel azt érnék el, hogy minden munkabíró kéz munkához jutna és pedig minden gazdasági és társadalmi megrázkódtatás nélkül.

Pusztuló magyarság.

VIII.

Ha már tüzetesen foglalkozom nemely paraszinyuzó ügyvedek visszaeleseive, elnem mulasztatom lerantani a leplet a legnagyobb gazdaságról, melyet a törvény védelme alatt üznek nemelyek. — Az ugynevezett ügyvédi uzsora ez.

Halatlanul nagy mérvet öltött ez most tanában, de ellene tenni aligha lehet, mert a törvényes formák beartásával üzik hasznos ügyvedek, — akik ingyen nemcsak a jó kamatoztatják a pénzüket, hanem magukhoz lánczolják a parasztot mint ügyfelet.

Szegény ember sokszor kerül pénzzavarba. Az utját m djat azonban nem tudja, miként jusson kölcsön pénzhez. Fühöz-fához kapkod Elmegy az ügyvedhez, a gazdag ügyvedhez, hogy segítse ki.

De a gazdag ügyvednek nincsen pénze szegénynek, hanem az mondja, hogy szerez. Ugy is van. A kis kölcsönt, 100—200 forin-

tot, előkéri a saját zsebéből másnapra. — Mondjuk, — hogy száz forint a kölcsönzött összeg. Ebből a féleves négy forint kamatot levonja a jószívű ügyvéd. Az adóslévél kiállításáért csak két forintot számít, a kölcsön kiutalásáért ugyanennyit, mivel pedig a kölcsönadó úgy kívánja, hogy a százforintja biztosítva legyen, a betáblázási költségeket is kifizeteti mindjárt. Csekélység az egész, tiz szelid forintocska csak.

Tehát a száz forint helyett csak nyolcvankettőt kap a télviz idején meg szorult magyar, felesztendei kötelezettségge. Az ügyvéd szabályosan járt el, nem vonhatja kérdőre senki.

A pénz, a mit a parasztnak adott, az anyósáé, vagy valami retyerutyáé, a közvetítési díj és betáblázási díj tehát jogosan megilleti.

Elkövetkezik a nyárelő. A paraszt vetése szépen áll. Bodog reménykedéssel készül az aratásra, amikor majd pénzzel a terményeiből is visszafizetheti a kölcsönt. E közben letelik a félev. A paraszt nem tud fizetni még kamatot se. Az ügyvéd azt mondja, hogy ő nem adhat haladékat, mert a fele nem vár, de talán ki tud eszközölni valami kis halasztást.

Ki is eszközölni. A szegény paraszt hálás érte. Csirkével, libával kedveskedik érte.

De hát mind ez hiába. Az ügyvéd beidézi heti vasárnapra a vadatja veie, hogy bajvan a fele nem vár és őt szorongatja a pénzéért. Sajnálja nagyon a dolgot, a szive verzik érte, de nem tehet róla. A fele paraocsolja, hogy pöröljön.

Hiába rimáncodik a szegény paraszt. Az ügyvéd, akinek álitása szerint majd meg szakad a szive miatta, bepöröli a százforintért. Eljő hamar a tárgyalás napja is. A paraszt ellen megítéli a bíró a száz forint tőkét, annak kamatait, meg a körülbelől 20 fitra rugó perköltségeket.

Ennek alapján az ügyvéd végrehajtást vezet a paraszt ellen. Lefoglalja kocsiját, lovat, ágyat, szerszámait, meg a labon álló termését. Ez is belekerül legalább tiz forintjába a parasztnak. Kültői az ügyvéd az arverést is az aratás előtt.

Honnan vegyen pénzt az istenadta szegényembere? Elmegy könyörögni ismét irgalmas-kegyelmelet az ügyvedhek, 'Csak haladékat kér aratásutáni. Kap is nagyon-hezen, de nem — ingyen. Aratás után azért megint nyakán az arverés. A búzának nincs ára, de eikell kőtyavetyén adni, hogy fizethessen.

— Mit tegyen? Fizetnie kell.

Fizet is.

Fizeti a száz forint tőkét, a kamatot, a

perköltséget, a végrehajtást, azután a kitáblázást. A százforintos kölcsön tehát kilencz hónap alatt benne van százhatvan forintjába a természetnyekben nyújtott ajándékokon kívül, a mit az ügyvéd a halasztásokért kapott.

Ez az ugynevezett ügyvédi uzsora, a melynek bizony sok sok szegény földet turó magyar ember esetét már áldozatul, míg sok lelketlen ügyvéd uzsora s meg meggazdagodott.

Csab az a szerencse, hogy a magyar ügyvédi kar tekintélyes része teljes erővel igyekezik ezeket a csodabogarakat kiirtani, melyek legelső sorban magának az ügyvédi karnak az igazság keresése közben megszerzett tekintélyét rongolják.

Debreczeni Jenő jelentése tanulmányutjáról.

Debreczen, szept. 11

Folyt. és vége.

Amerikában tudvalevőleg gazdag petroleum források vannak, ugy a nyers petroleum mint a finomításnál fennmaradó melléktermékek mind igen alkalmasok és jutányos aruak arra, hogy gázalakban fűtésre és világításra használtassanak. A berendezés ezen anyagok kikészítéséhez kevesebbe kerül, mint a kőszénhez való, mert e folyékony anyagok a nehéz szénhidratokban sokkal gazdagabbak, mint a kőszén. A sokféle világító anyag közül leginkább a vizgáz terjedt el Amerikában a mi nem egyéb, mint izzó szénrétegen átocsátott vizgáz.

A vizgáz felbomlik, az Oxigén a szénnel szénoxidot és szénstavat alkot. A hidrogén pedig erős világító képességű szénhidrátokat. Előnye ezen gázok olcsósága, egy m³ a készületek amortizációjával együtt kiáll nyolcz-tiz fillérből, a fénye is erősebb mint a kőszén-gázé, de hátránya az, hogy komplikált égő kell hozzá, hogy most már a jó gázizzófény felülmulja fényerőben, hogy fűtő ereje és motorikus hatása csak fele a kőszén-gázé és hogy mérgeesebb is. Végeredményben Amerikában mégis győzött. A közönséges kőszén-gáz majdnem kiszorította, Angliában és Északnémetországban szintén terjed, de inkább mint keverék a kőszén-gáz mellé. Ujabban Bréma, Stettin és Königsberg városok nagyobb telepkeket létesítettek és Hamburg város légszeszgyárában beható kísérletek folynak a kétféle gáz keverésére; az eljárást megnéztém, az eredményről az igazgatóság Debreczen sz. kir.

nagyon öreg volt szegény... Hát akkor tan ezen a magashátú, vékonylábú, szívoru külsetű széken ül valaki? Ezen nagyanyó ül, mindig egyenesen az ablaknál és kötött. A piacra nézett ki és mustrálta a járóketőket, közben sóhajtott: ó, istenem, hogy meg változott a világ! A lányok olyan kalapot tesznek a fejükre, mintha madár ijesztők volnának... Hát melyik székén ül ő? Ezen, — ezen a kis törpe számolyon, amelyiknek törökszövege még máma is ép. — Ezen ül Margit lábainál es mity gyönyörűen hazudott. Hazudott, mindig hazudott, de milyen gyönyörű volt az! A menyországban nem beszélnek szíben igazságot az angolok. Az elele megérte, hogy ő hallgatta K ú l ő n ő s en reménysegei és tervei voltak szépek, Hogy brután hogyan lesz?

Sehoggy se lett, ő elment — néha látja még Margit az utcán, amikor negyokat köszönt, de közel nem jött. Istene, tán megbántotta volna? Margit ezen éjjelenként sokat tündött, később hallotta hogy ő megnősült. Haragudot ezért Margit? Hisz ő semmi igéretet nem tett, csak mindig szépeket, hazudott. Később meghalt a férfi, egy fia maradt, bizonyos Károly nevű... Ez a Károly egyszer eljött.

Egyszer eljött Károly, Margit rögtön megismerte, s hogy az utcaajtó nyílt, ahogy a lépések hallatszottak a kapu alatt, a hogy kopogott, — tudta, hogy valaki jön a multból,

a ki mostanság nem szokott ide járni. — Én S z e l l ő Karcsi vagyok, — mondta a fiatalember. Meghajolt és Margit keze után nyúlt.

Szellő Karcsi? Margit vérvörös lett, elfordította a fejet és halkán rebegte:

— Annak a Szellőnek a fia?

— Karcsi mereven nézett Margi'ra és kis bajuszát pödörgette.

— Igen, igen, kisasszony, annak a Szellőnek vagyok a fia.

— Hát akkor szívesen látom, mondta Margit és székel kinalja Károlyt, Félszemmel ügyelte, vajjon melyik székbe fog ülni. Istene: csak ne a kis számolyra, csak oda ne. Mert Károly éppen olyan volt mint az apja. Margit ezt már maskor is látta a zsalugerek mögött, mert na Szellő Karcsi történetesen arra jött, ő mindjárt besurrant az utcáról. Hogyan találkozhatna ő annak a fiával? Aki annyira hasonlított az apjához. Ha ránéz, mintha husz e ztendőt — husz csendes és történetnélkül esztendőt elfelejtene. Az a Szellő is a mélyen kivágot fekete kabátokat szerette és nyakendőjét néha ő kötötte esakorra...

Karcsi a székek között nem nagyon válogatot. Leült éppen a nagyanyóéba, mert az volt legközelebb. Margit csöndesen ereszkedett le a ripszkanapé közepére és folyton-folyvást Karcsit nézte. A szeme az apjájé, a homloka is, sőt a mozzanatai is oly gyorsak és izgatottak. Jó

isten, hol van a husz eszteendő? Talán el is mult? Margit visszafojtott lélekzettel várta, vajjon mit fog mondani ő:

— Eljöttem, mert már régen szerettem volna ismerni: kisasszony... Édes apámmal, mikor kis fiu koromban erre sétáltunk, ő megállt e ház előtt és így szót. — emlékszem, sohse felejttem el, — hogyan is felejttem el: itt lakik Bakács Margit, ő nagyon szeretett engem, ha felnősz, — és én mar nem leszek — kezet csókolj Bakács Margitnak, mert megérdemli...

— Hát beszélt rólam? És így? Nos, nos?

Karcsi végighuzta hajait kis szöke bajuszán.

— Ugy beszélt.

— És most maga eljött, szolt sebesen Margit. Milyen jó, hogy tette. Én magányosan élek itt... Való, való, hogy z edes apja jó barátom volt, de semmi más, tette hozzá lesütvén a szemét. — Remélem tudja... Mondom, én magányosan élek itt. Beszéljen valamit magáról: mondja, mi is a foglalkozása?

Karcsi üres tekintettel bámult maga elé...

— Kereskedő leszek — majd, morgogta. Most még otthon vagyok az anyámmal...

— Hallom, sokat mulat.

várost annak idején értesíteni fogja. Belgium és Hollandia kisebb városai tiszta vizgáztelepeket is építettek, csak közönséges pillangó égőt használtak, de a gázt benzollal carburalják.

Ausztriában Pettau városban van tudomásom szerint ilyen berendezés a Straache féle rendszer szerint. Egyébiránt vizgáztelep már meglevő légsze-gyár mindig könnyen bővíthető ki. Az Aerogen gáz tulajdonképen szénhidrát gőzökkel telített levegő még csak most lett ismeretes. Olcsó és igen könnyen állítható elő, de eddigelé nagyobb telep még nem épült: a Hollandi Breukelen és Uig-est csak kis falvak alig 1—200 lámpával, és magam Amsterdamban láttam egy kísérleti állomást, ezek után még nem mondhatok itéletet. Utólag hallottam, hogy már Budapesten is alakult egy részvenytársaság e tanálmány kiaknázására.

Hamburg város légsze-gyárai különösebb tanúságot nem igen nyújtottak, bár részben igen szép új berendezések van, mert a viszonyok a miénktől igen eltérők, a kőszén többnyire Angliából hozatják, a fogyasztás aránylag is igen nagy, különösen erősen fejlődik a motorikus és fűtőgáz használata. A vizgázal való érdekes kísérleteket már említettem és nevezetesen még, hogy ugyanazon gyárnak újonnan szerelt osztlói 17%-al olcsóbban dolgoznak, mint a többi 20-35 éves részek.

Berlin és a vele közös csőhálózatot bíró Charlottenburg körülbelül 200000 lakossal nagyobb részben szintén városi tájdon képező légsze-gyárak által ellátottak. Ilyen gyár öt van, összesen 700000 m³ légsze-gyárt képesek 24 óra alatt szállítani, de ezenkívül még három gyára működik az Imperial Continental Gas Association-nak: ezen angol társulathoz is bejutottam ugyan a berlini főkonzulatus segítségével, de lehetőleg keveset igyekeztem mondani, igen feltűnik az üzleti titkot, beváltás előtt állván. A városi gyárak angol és sziléziái szenet használnak, tonnánként átlag 20 márka 50 pfening az az méter-mázsánként körülbelül 2 korona 35 fillér az ára, persze a szállítás olcsó, pótszenet még szoktak télen maximumban 5 %-ig használni, de a legnagyobb telepen a Greifswalder Strassen levőn, mely 1873-ból való a legközelebb fogantatandó átépítés után már szintén carburalással helyettesítik. Figyelmet érdemlő Berlinben a motor s fűtőgáznak erős fogyasztása, melynek érdekében lehetőleg mindent elkövetett az igazgatóság igyén csővezeték és olcsón berbeadott motorok és fűtő, melegítő kályhák által; ez évtől fogva Berlin város megszünteti a külfölséget a 16 pfennigis vilá-

gitási ár és a 10 pfennig motorikus ár között és egyöntetűleg 13 pfennigben (15 fillérben) állapította meg egy m³ légsze-gyárt; mindazonáltal remélik, hogy az ipari légsze-gyártás ezentúl se fog csökkenni. Nem akarok túlságosan hosszadalmas lenni jelentésemben valamennyi telep felsorolása és mértéke által nemelyik semmi újat nem mutatott, mások megint különleges viszonyaik miatt kizárják az összehasonlítást, például Boros ló, hol a bányák közelsége miatt a szén igen olcsó. De a bécsi városi légsze-gyárat még megemlítem mert története mivelének is elég ismeretes. Az azelőtt engedélyes angol légsze-gyártást a concessió megújítását kérte, de a városra nem elég kedvező feltételek mellett, a város a megváltást határozta el. A társulat elhúzta a tárgyalásokat, hogy a város az időtől kifogyva vagy új engedélyt, vagy legalább tulmagas megváltási árt legyen kénytelen megadni, míg végre a türelmét vesztett város szakított teljesen és egész új gyárat, új csőhálózatot épített és pedig hihetetlen rövid idő alig másfél év alatt, és egy év óta maga szállítja a légsze-gyárt 19 ill. 14 filléért megfelelő engedély skálával. Az első üzleti jelentés csak jövő év tavaszán fog megjelenni, az igazgatóság Debreczen sz. kir. városnak is meg fogja küldeni, de már most is előre látható, hogy az eredmény igen kedvező lesz, dacára hogy igen sokféle mellékkörülmény folytán aránylag tulmagas a befektetés — 80 millió korona kerek számban. Az egész mű feleslegesen díszes kivitelű, mondhatnám reprezentatív jellegű, mindazonáltal a Budapest-Ferencvárosi II-ik s a zürichi czélszerűbb elrendezésének látszik.

II.

Magyarországban sajnos nem vagyunk elég önállóak a légsze-gyárt ipar terén. Nem csak az a baj, hogy ez alkalmas szén kevés, a pécsi és petrozsényi nem egész kifogástalan, az Aunai pedig alig kapható, nemcsak az a baj, hogy berendezési tárgyakat illetőleg csekély kivétellel külföldre vagyunk utalva, hanem a vállalkozási bátorság is hiányzik, a gyárak tulajdonába vannak, az augsburgi, az osztrák, a belga és angol társulatok milliókat visznek ki hazánkba éventeként oly vállalatok használatára, melyeket könnyű és egyszerű kezeléssel biztos fogyasztó közönségük és a köz-czéllokkal való összefüggésük egyenesen a városok kezébe utal. Nemcsak újat nem mernek alapítani, de az engedélynyi idő lejártá folytán magától kezdőbe eső gyárakat se tartják meg a városok, hanem úgy szőlyva vissza ajándékozzák a régi tulajdonosoknak, legalább így tünik fel Arad és Szeged városok megújított szerződése. És hozza milyen feltételek

mellett, valóságos rabszolgák a társulatokkal szemben.

Pozsony az érdem, hogy 1890 ben hosszú küzdelem után felszabadította magát az idegen gyámság alól és annak dacára, hogy megváltás a miénknél kedvezőtlenebb helyzeben történt, bizony nem volt oka megbánni, az aránylag nem nagy vagyonu városnak egyik főtámasza a légsze-gyárt jövedelme.

A pozsonyi gyár berendezése csaknem teljesen azonos a debreczeniével, koruk sem sokat különbözik, 36 év és 42 év. A megváltás idején 36 retorta volt Pozsonyban, Debreczenben ugy gondolom 28, bizonyosat a debreczeni gyárról egyáltalában nem tudok; mindenki előtt ismeretes, hogy az augsburgi légsze-gyárt itteni igazgatósága az utóbbi évek alatt senkit sem bocsátott a telepre. A szerződésben a város ellenőrzési és betekintési joga igen homályosan volt körvonalozva és nem is igen igyekezett neki érvényt szerezni senki. Kénytelen vagyok ennél fogva összehasonlításaimnál hallomás utáni adatokra támaszkodni.

Nem fogom részletezni a pozsonyi légsze-gyárt fejlődését, mert az utóbbi évek alatt a helyi hírlapokban és egyéb röpiratokban elég szó volt róla. Én csak főbb vonásaiban adom a ránc nézve érdekel bíró mozzanatokot.

Az átvétel 10 év óta a hálózat tetemesen kibővült, a fogyasztó és főképp a fogyasztás rendkívül emelkedett. A légsze-gyárt termelés megkészszerződött, mindamellet maga a gyár keveset változott. A retorták száma csak 12-vel szaporodott: 2 drb. 6 retortás kemence építése által úgy hogy jelenleg 48 retorta áll rendelkezésre és ezzel 1889-ben 1,828,000 m³ légsze-gyárt gyártották, míg Debreczenben 28 retortával mintegy 750,000-et; nem tartom tehát azt az állítást hihetőnek, hogy a debreczeni gyár termelési képessége felső határt elérte volna. Ellenkezőleg a pozsonyi arányát ban 1,000,000 m³-ig bátran elmehetünk, minahogy Pozsonyban Berthold igazgató egész 2 millióig elfog a jelenlegi gyárával jutni, az akadályt itt is ott is inkább a hűtő és tisztító elégtelensége okozná, de eltekintve attól, hogy ezek könnyebben kibővíthetők, nagyon sokat segíthetünk magunkon a pótszén használatának kiküszöbölése és a carburalás behozatala által.

Újabb építmény még Pozsonyban egy gasometer. 1894 ben építette a Berlin Anhalti gépgyár a Danubius budapesti hajógyárral szövetkezve 2500 m³ befogadó képességre és épen most otlíttem alatt ugyanezen vállalat teleszkopias által ezt a tartályt 5000

Karcsi vállat vont.

— Fiamat embernek szabad mulatni.

— No, nem szemrehányásként mondom, kiáltott gyorsan Margit. Isten mentsen. Az édes apja is mulatos ember volt . . . De a hogy ő mulatott, úgy senki se mulatott azóta se. Mint egy gróf, valósággal mint egy gróf. A cigánynak százas bankókat adott és ő maga csak kocsisbort ivott.

Karcsi lógáta a fejét. Mustralta a butorokat, a szobákat és mintha mosolygott volna magában kis bajszkaja alatt.

— Hja, kiáltott fel, azóta megváltozott minden. Százas bankók már nem igen vannak . . .

Margit bólingatott.

— De itt, látom, hogy nagysád jól él, szót és szeles gestust tett a kezével ez a zömök fiatalember. Manczetteit kihuzogatta két habos keszkenőjével megtörülte homlokát. Az ujjai bütykösek voltak, mint a fűszeresegédéké de nagyszerűen tekintgetett, amint Margit az apját magasztalta.

Margit mosolygott, felállt és gyorsan ke resztül ment a szobán.

— Csak szegényesen, mert semmire nem költök, mondta, és kihuzta a szubló fiókját. Kis selyem kendőt vett ki és a vállára terítette, mintha fázott volna.

— Margit közelhajolt és a szeme csillogott:

Karcsi ekkor megszólalt:

— Nagy bajom van nekem, ezért is jöttem Gondoltam, hogy nagysám — sérttem, ó nem akarom a világról se — hogy nagysám tán segíthetne rajtam. Hogy édesatyámpak olyan jó barátja volt.

Karcsi itt a szőnyegre nézet és fejét vállai közé huzta.

— Nos mormogta Margit és felcsillant a szeme.

— Pénzre van szükségem . . .

Margit felkiáltott:

— Jó isten! Szegény fiu! Ha nekem volna, ha nekem volna! . . .

Karcsi tétozáva nézet körül, és halk hangon kezdett beszélni, mislalt kezével gyorsan gesztikulált.

— Nem is fogadnék el kölcsönt. Hogyan fogadhatnék kölcsönt én? Mi vagyok én? Csak egy arva fiu, visszafizetni nem tudnám soha. Csak egy papiroson állana jót értem, nagysám, a banknál, hol pénzt kaphatnék azon pappirosra, amely pénzt én részletekben visszafizethetném.

Margit zavartan elpirult. Köhintett és könybelábadt szemmel nézet maga elé:

— Hát jó, mondta csendesén.

Hallgatott egyet és végtelen szomorúsággal ismételte:

— Hát jó. Itt a papiros?

Karcsi kabátjába nyult Margit az asztal-

hoz lépett és gyorsan aláírta a nevé. — O, soha se felejttem el a jószágát, — kiáltott fe a férfi akadozva.

Margit nem szólalt, csak tétozáva, szomorúan nézet maga elé. Karcsi még hálalkodott, majd kalapjátvette és ment. Margit az ajtóig kísértte és fejével biccentve üdvöszölte.

Karcsi gyorsan elment.

Margit kisasszony, mikor egyedül maradt, leroskad a szoba közepére és sokaig sirt, magamem tudta miért; csak sirt a régi butorokat össze-visza csókola, mintha eszét veszte te volna.

—

Ezután néhány hónap mult el.

Egy napon hivatalos emberek jöttek és azt a papirost hozták, amit Margit aláírt, és követelték, hogy Margit fizetné ki a tartozását. Persze Margit ezt nem tudta tenni,

— Ak-or foglalunk, mondta a szigorú hivatalos ember.

Margot mereven állt az ablaknál és szótlanul nézte munkájukat.

— No, nem tetszi fizetni elvisszük ezeket. Érti asszony? — mondták neki.

Margit bólintott.

— Hát vigyék el, — szolt csöndese . . .

m³-esre bővítette most összesen 8200 m³ áll a 3 régiivel rendelkezésre a mi az ó 9000 m³ maximális termelésüknek bőven megfelel-szá-bályszerint $\frac{3}{4}$ részt kell kitenni, nálunk azt hiszem egy pár évig még elég lesz a mostani kettő.

A gyár berendezése egyébként, mint már említtem régi és elavult, azt hiszem a mienk em igen jól alatta. Újtásokat nem igen alkalmaznak az üzemben, de a vezetés mind amellet igen gondos és takarékos. Az összes utca lámpák Aueréggel vannak ellátva, 890 volt a múlt év végén és az eddigi tapasztalat szerint a fenntartás kevesebbe kerül, mert a megtakarított légszesz értéke, nem is említve a nagyobb fényerőt. Azt hiszem nálunk is egyik legelső feladat lesz az összes utcái lámpák atalakitása már csak azért is, mert 50—60 ezer m³ légszeszt takarítunk meg, a kétségkívül hirtelenül emelkedendő magán fogyasztás számára. Ezentul még kedvezőbb lett arány, mert úgy látszik mégis csak vege lesz az Auer társulat egyeduralmanak, nemcsak a tavasszal kelt kuriai döntvény alapján, mely a régebbiekkal ellenkezőleg elutasította az Auer társulat panaszát a másféle izzó testek használói ellen, hanem mert az elmúlt Augusztus hóban a magyar szabadalmi bíróság szabadalmat adott egy vállalatnak ilyen műhalók gyártására (Kohl György és Theumer Viktor) elutasítva az Auer társaság tiltakozását; megfontolandó, hogy az újabb német gyártmányok csak harmadrész árúak és sokkal jobbak, tartósabbak, mint az Aueréké, kik egyébiránt csak Magyarországon voltak már védve és csak itt tartották fenn magas, áraikat.

Nagy igyekezetet fejt ki az igazgatóság hogy az ipari és fűtési fogyasztást emelje, úgy látszik lesz is eredménye. Tervbe van véve a külföldön már sokféle divatos eljárás, hogy bizonyos fogyasztás biztosítása esetén ingyen készítsék a vezetéket, sőt főző készülékeket (rechauds) és gázkályhakat ingyen adnak használatra. Ezt nálunk is igen czelszerűnek találnám némi módosítással mert az üzemre szerföltöt előnyös, ha a fogyasztás lehetőleg egyenletes, már pedig Debreczenben épen nem kedvező az elosztás. Nyáron alig fogy valami és a légszesztűzhelyek nagyot javítanak a helyzetet. Légszesz automaták, melyek Angol és Franciaországban rendkívül elvannak terjedve, nevezem szerint nem nekünk valók. Nincs a mi népünk az ilyesmire szokva.

Áttérve a szén viszonyokra, Pozsonyban csaknem kizárólag O-traui, tehát osztrák-szleziai első rendű darabos szenet (l. a. gasztück kohle) használnak, ez körülbelül a legjobb légszesznek való szenek közé tartozik, 100 kg. 31. m³ tiszta légszeszt adott és 65 kg. pirszenet. A sztrájk okozta üzemzavaron okulva nagy mennyiségű szenet gyűjtöttek most össze, teljes teli három hónapi készletet.

Ebben Berthold igazgató csak összes külföldi collegáját követte, mert mindenütt óriási tartálatot láttam és csak ez kelt bennem reményt, hogy Debreczen város nem fog fenakadni szén dolgában, hogy most már nem lesz talán olyan kapós a szén.

A szén ára Pozsonyban 250—255 korona, mihez még a befűtőjáról járul. Nálunk nem tudom meg hogy lesz, de a jelenlegi magas szén árak mellett aligha meg nem üti a 320 koronát, ez tehát 65—70 korona különbség a mi hátrányunkra, ez mindazonáltal nem agaszt, egy köbméter légszesz előállításában a szén 4.47 krral szerepel Pozsonyban és alig egy fél krajczárral lesz több a debreczeni dragab szén mellett. Nem kell azonban azon nagy előnyünket elfelejtőnk, hogy a pirszenet sokkal jobban értékesíthetjük, Pozsonyban 3 korona az ára és ami még fontosabb, hogy Debreczen város 125,000 frtért váltja meg a légszeszgyárat, Pozsony pedig kedvezőtlenebb szerződésénél fogva az akko még nem egészen másféleannyi telepért 435,868 frtot fizetett. A befektetett tőkének aránylagosan is nagy kamatkülönbség az, a mi Debreczen városban alacsonyabbá fogja tenni a légszesz önköltségét mint Pozsonyban, hol ez évek óta 6 és $\frac{1}{2}$ kr. 13 fillér körül mo-

zog beleértve minden féle költséget, fizetéseket és leírásokat.

A pozsonyi gyártelepen ez évben különös nagy mérvben fogva atositott javítási és atalakitási munkálatokon kívül alkalmam volt látni egy egészen kis új gyárnak elkészültét is, sőt az atvételnél magam is közreműködtem. Ez a Nagy-Szombat város telepe csak 8 reortra épült, csak 600 m³-es a tartány, de ez is bőven van számítva. A Manoschek-féle gyár rendezte be igen szépen, például czélszerű a felgeneratos tüzelés, amit kisebb légszeszgyár, mint a mienk is igen jól alkalmazhat. A tüzelő anyag megtakarítás igen jelentékeny a régi rostélyos tűzhelyhez képest.

III.

Most már bátoragot veszek magamnak az eddigi alapján Debreczen sz. kir. város légszeszgyárának kezelésére vonatkozó nézeteimet összefoglalni.

En általában véve a legnagyobb konzervatívizmust ajánlanám elembe. Az atvétel fogantatását jó idején meg a fagy beálta előtt megkellene kezdeni, hogy a csövek vizsgálata simán menjen: ugyancsak vizsgálat tárgyává tenni a készülékeket, mert kétségkívülnek tartom, hogy újévkor fogva a 24 filléres árak mellett a fogyasztás hirtelen fel fog szökni és üzemzavar beálta is kellemtelen lenne. Azt hiszem ezen vizsgálatok megengedése a jelenlegi tulajdonos könnyen kötelezhető. Már most gondoskodnunk kell elelegendő szénről és előkészületeket tenni az utcai lámpák izzó testekkel való felszerelésére, mert a jelenlegi világítás igen rossz. Azonkívül szükséges azért is, mert a pótszén alkalmazását azonnal elhagyandónak tartom. Draga és a jelenlegi tisztító úgy látszik nem bír véle, mert én ugyan nem tudom, de a budapesti légszeszgyár mérnökei azt állítják, hogy nálunk tavaly télen is sok kensavgőz volt a légszeszben.

Ugyancsak az elégtelen nagyságu tisztító szekrények mentesítése végett egy új igen sikerült készüléket tartanék helyesnek alkalmazni, melynek gyártását a Berlin Anhalti és bécsi Manoschek gyárban láttam, működésben pedig a budapesti légszeszműnél észletem. Egy kis gőzinjector segítségével 2% levegőt fuvatunk a tisztító előtti a gáz közé, melynek ez által a fényereje nem csökken, tisztítása ellenben sokkal könnyebb, mert a levegő állandóan regenerálja a tisztító ónak kénvegylekekkel saturalódó vasoxid tartalmát. Münchenben azonkívül 5% meszet kezdenek a szénhez adagolni igen jó sikerrel, megpróbálni itt se ártana, de talán későbbet.

Egyebet nem kell egyelőre báratani. A reortákat azt hiszem még győzni fogják 1—2 évig a csövezetek pedig legjobb esetben is csak a nyáron lehet megbolygatni. Tagadhatatlan, hogy nagyobb atmérőjű főcsövekre lesz szükség. A mostaniak esetleg még újra lerakhatók kijebb. A mellektermékek értékesítésénél ki kell használni a kedvező helyzetet, a pirszenet itt helyben mind szívesen megveszik kicsiben 4 koronájával. Nem tartanám helyesnek, hogy nagyban elárúsítók vagy esetleg idegen nagy fogyasztók számára szállítsunk olcsóbb árak mellett. Sőt általában a széneladást is — a mi a mostani légszeszgyárnál pár év óta igen meggyöngyült — újra felújítandónak tartom. Nem csekély hasznot lehet belőle várni és a szénmegrendeléseinket is könnyebben rendezhetnénk.

A kátrányra vonatkozólag nem mondhatok semmit, Pozsonyban helyben veszik meg asphalt és kátránypapír gyárosok. Nlunk úgy tudom kevés kél el helyben, tehát másfele kell vinni. Ugyanez áll az amoniak só főzéséről is ha ugyan be van rá ez a gyár rendezve. Ha nincs, annál jobb, mert újabb időben igen elromlott ez iparág, Pozsonyban tavaly 27 frt volt az egész évi tiszta haszon, harmadéve még rá is fizettek, ez év se lesz sokkal jobb. Az eddig haszontalanul kiadott tisztító anyag azonban remélhetőleg jól hasznosítható lesz jövőre. A Budapest-Ferencvárosi II. telepen cyan feldolgozó telepet épít az osztrák-magyar légszeszpartársulat, kérdeztem és azt mondták, hogy vásárolni is

fognak telített tisztító vasoxid anyagot feldolgozásra.

Ezekben voltam bátor tiszteletteljes jelentésemet megtenni és szerény nézeteimet előadni. A lényegesebb pontokról lehetőség szerint igazolványokat mellékelek.

A mennyire csak tőlem telt lehetőleg okulni igyekeztem és kegyesen megadott alkalmat jól kihasználni. Gyakorlati ismeretek elsajátítására törekedtem és a légszeszgyár kezelésében való jártasságra, az eredményt illetőleg Pozsony szab. kir. város polgármesterének 26723/II. 1900. sz. atíratára vagyok bátor hivatkozni, valamint Berthold légszeszgyári igazgató e tárgyban tett hivatalos jelentésére. Mindenesetre kötelességemnek fogom tartani, hogy a mennyire csak alkalmam nyílik szerzett tapasztalataimmal a város közönségének szolgálására legyek és legmélyebb köszönetemet fejezem ki a tanulmányi utambau való hathatós és kegyes támogatásáért.

A reklám.

Egy hírekre éhes riporter mohóságával tapadtak szemeim a multkor egy nagy-nagy betűs cikkre.

Haj, haj, ez lesz ám csak valami. Azt hiszem valami hajószerencsétlenség. — Azt mondja:

Tiszteld apádat és anyádat!

Vagy talán valami ötszörös rablógyilkosság, vagy . . .

Egyik se volt. A

Tiszteld apádat és anyádat!

vége az volt, hogy az Első Budapesti kávémagazinban $4\frac{1}{2}$ kg. Portorico kávéat lehet venni 6 frt 50 krért.

Feldühödtem. Feldühödtem s elhatároztam, hogy leleplezem a nyomorult reklámcsikket újdonságra vágyó közönségünk előtt. Olvassak tehát. Illelve ne olvassák, ha az van írva:

Faragott képet ne csinálj magadnak . . . mert annak a vége biztosan az, hogy Deckert és Homolka villanyberendezései a legjutányosabbak;

ne olvassák:

Lenni vagy nem lenni,

mert itt Lichtblau Albert tudakolja, ki akar egyéves önkéntes lenni, avagy nem lenni;

ne olvassék:

Egy városi tanács veszedelme.

mert ennek az a vége, hogy a Pink-pilulák igen jutányos áron megszerezhetők bármely jököphü vidéki patikában:

ne olvassák továbbá:

Ötszörös rablógyilkosság,

mert ennek a vége: «történt volna ha» egy bizonyos uri ember, mondjuk Meteor Alfonz nem vásárol a «MERCUR» bank és váltóüzlet társaságnál sorsjegyet, s megüvén az egyik alnyereményt, el nem kénytelen halasztani az ötszörös rablógyilkosságot sebb időkre.

Stb. stb. — szóval kérem figyelmesnek, nagyon figyelmesnek kell lenni.

Sieték megjegyezni, hogy vannak dicséretes kivételek. Így például ha majd egyszer azt tetszik olvasni:

A kínai anyacsászárné és egy debreczeni előkelőség házassága,

folytatása lesz: méltóztassék a nagyérdemű közönség szerény de nem sokat érő versköte-tetemre koponyánként két koronával előfizetni.

Kemil.

H I R E K.

Szezon vers.

Hat itt az ősz, a lombok hullóak
S a jó öreg föld vére hül
A hűvös-ködös őszi légtér.
Haik szellő panasza vegyül.
Felsír sok sok poéta lantja
Hogy elmúlt nyár, elmúlt tavasz
S örül nagyon a mungó tábor
Hogy újra igennel szavaz.

És mi szegény kis szürke ifjúk
Ismét boldogan lépdelünk
A korzó népeült aszfaltján:
Hisz újból jó a mi — telünk!
Lehull az éretlen uborka
Lapunknak ékes törzsiről
Lesz újdonság szenzáció újra
Riporter szív ennek örül.

Jönnek a téli csaloganyok
Van habitűk szíve ver
A két aranyos szubrett közül
Melyiké lesz vajh' a nyer.
Mit hoz a tragikus direktor
Snk gourmandnak kérdése ez
S ha jó Miczi az osztrigával
A vér bizsége csörgedez.

Sok szép reménnyel üdvözöljük
A beköszönte tel apót
Mi rosszat hoz azt elfeledjük
De várva nézzük mind a jót
De majd ha téli hónap végén
Jogasz el sőt epedve vár
Busan tekint a nagy kabátra
S így szól: csak jönné már a nyár.

Tik-Tak.

Tóth András nagykőrösi Kosuth szobra. Debreczen zsenialis szobrászanak, Tóth Andrásnak elkészült legújabb alkotása, a nagykőrösi Kosuth szobor, tegnapelőtt állították fel Nagykőrös piacán. A szobrot a bizottság a legnagyobb elismerésben részesítette, s melegen gratulál úgy Tóth Andrásnak, mint Szepeski Bécsi művésznek, kik a szobor felállításánál jelen voltak. As érc alakot deszka alkotmányval vették körül. Ugy maradt az szeptember 30-ig, a lelepezés ünnepe napjáig. Tóth András különben elhozta Debreczenbe Serpek urat, a kiváló ércöntőde tulajdonosát, ki tekintélyes bécsi polgár, s jóérzelmű magyarbarát, s megmutogatta neki a nagy magyar metropolis nevezetességeit.

A debreczeni szabadság szobor ügye. Régen volt, mikor Debreczen város tanácsa közlekedés közepette elhatározta, hogy mythoszi dufényvel övezett szabadságharcunknak minden igaz magyar szívében élő emléket ércbe öntve állítatja fel a város egyik térére.

Évek multak el azóta, de csodálatosképen az ige meg testet nem öltött. Majdnem minden városban, még községekben is büzken állanak már a magyar harci dicsőséget és szabadságszeretetet fenn hirdető szobrok és emlékek épen csak a magyarság göczpontjaként emlegetett Debreczenben akadályozták meg obscurus közegek a hazafias határozat most már kötelességé vált keresztülvitelét. Nem tudunk oly hivatást, társadalmi állást, vagy politikai meggyőződést elképzelni, mely tulzot meghunyászkodással, undok tapnyalással fájulva érdekének tarthatna, hogy a szabadnak tartott Magyarország szabadságának dicsőitést elfojtsa. És mégis a hazáért vivott harcokban megedzett szabad hajduk vármegyéjének főtisztviselőjén mult, hogy a szabadságszobor mindéddig csak írott malaszt maradt.

Végre győzött azonban a városi tanács hazafias érzete s ledobta szemérem a tulzot loyaltásnak aruló kezekkel reáborított fátyolát a tettek mezejére lépven a szobor elkészítésével egyhangulag városunk jeles művészet Tóth András szobrászt bízta meg a szobor helyéül a collégium előtti emlékeret jelölte ki.

Tehetséges és most már országiszerte elismert hírnévnek örvendő szobrászunk ketertvet fog a városi tanács elé terjeszteni, melyek mindegyike reával a Kossuth szobrok alkotójának hivatott kezeire.

Kívánatosnak tartanók, hogy ez ügy most már hamarosan nyelbe legyen ütve, s a szobor lelepezése már az arra legalkalmasabb ünnepéyen 1901 márczius 15-én megtörténhesék.

*** Debreczeniek a miskolci kongresszuson.** A harmadik országos kereskedelmi kongresszus f. hó 17 és 18-ik napjain tartják meg Miskolczon. E kongresszuson hivatalosan részt vesz városunkból a Kereskedelmi Csarnok és a Kereskedő társulat. A Csarnok képviselőjében, mint kiküldöttek megjelennek: dr. Lőfkovits Márton ügyvéd csarnoki titkár, Fürs Ödön pénztáros és dr. Freund Jenő ügyvéd. ezenkívül még több csarnoki tag esatakozni fog a küldöttséghez. A Kereskedő Társulat küldöttei: Szántó Győző és Bardos Geza.

*** Vendéglősök kongresszusa Aradon.** Kedden délután és este érkeztek Aradra az ország minden részéből a kongresszuson résztvevő vendéglősök, kavasok, szállodások és pinczerek, hogy az őket érdeklő ügyeket egy imponáló kongresszus keretében megbeszéljék. A fogadtatás a melyben az érkezők részéültek díszes és rendkívül szíves volt. A kongresszus rendezősége a fogadtatás után elsőben is a vendégek elhelyezéséről gondoskodott esto pedig a „Fehér Kereszt” téli kertjében fényes ismerkedési estélyt rendezett, a melyen több fővárosi notabilitás is jelen volt. Nem hagyhatjuk megemlítés nélkül azon dicséretes tény, hogy a kongresszus egész működését igaz hazafias szellem lengi át, a hogy ezt legelső ténykedésével is fényesen bebizonyította. A kongresszuson megjelent vendégek nyais nem felejtették el, hogy ugy ötvenegy év előtt tizenhárom nemzeti félisten Aradon szenvedett vértanúságot a hazaért és hazafiai kegyeletüknek és hálájuknak kifejezést adandó megkoszorúzták a tizenhárom aradi vértanú szobrát.

A kongresszus külömbeni ténykedése a résztvevők foglalkozási körébe terjeszkedik ki, melyek közül a legfontosabbak az idegenforgalom emelése és a magyar vendéglősök országos szövetségének megalakítása. Minire értesülünk városunkból a következő vendéglősök vesznek részt a kongresszuson: Kálmány Janos, Eős Jakab, Kiss Adolf, Peter Pál, Hauer Bertalan, Zsigmondvitz Lajos, Milöcker Lajos. Lápunk szerkesztője mint jogtanácsos szintén résztvesz a kongresszuson.

Arad, szept. 12.

A mai országos gyűlésre összesereglett vendéglősök, mint egy háromszazan, tegnap este tartottak ismerkedési vacsorát a Központi-szálló téli kertjében. A mai napot azzal kezdték meg, hogy megkoszorúzták a szabadságszobrot. A szobor talapzatát egészen elaraszolták az egyes városok küldötjeinek koszorui.

Ezután bevonultak a kongresszusi tagok a Központi-szállóba. Gundel János megnyitotta a gyűlést, azután az elnök választás következett.

Elnöknek Gundel Jánost választották meg társelnökök idősbb Kammer Ernő, Glück Frigyes, Hirth Ferencz budapesti, Privaky Pál, Juranovics Ferencz szegedi, Nagy Lajos aradi, Hauer Marton kassai, Stern Hermann nagyváradi és Lenz Ferencz fehérvári vendéglősök lettek. Jegyzők: Solti Ödön dr., Pöpper Miklós (Budapest), Benedek János dr. (Debreczen), Desy Géza dr. (Nagyváradi), Szilvassy László dr. (Arad).

Ezután Gundel János, mint a mult évi közgyűlés által kiküldött végrehajtó bizottság elnöke, előterjesztette a bizottság eljárásáról szóló évi jelentést, a melyet a kongresszus egyhangulag tudomásul vett.

Gundel után Glück Frigyes a pinczérszakoktatás jelenlegi állapotáról tartott előadást s egyttal azt is bejelentette, hogy Aradon is elhatározták a pinczérszakiskola felállítását.

Jelentését, valamint a szakoktatás kiterjesztésére vonatkozó indítványát a kongresszus elfogadta, Martonfy Marton országos iparoktatási főigazgatónak azzal a hozzáadással, hogy a vendéglősök eventul köteleztesenek tanonczaiknak az iparörvény értelmében leendő szerződötetésére, hogy így a nagyobb városokban a szakiskolák felállíthatók legyenek.

Majd Stadler Károly előadása került napi rendre az idegenforgalom emelése érdekében teendő intézkedésekről, melyeket Glück Frigyes olvasott fel.

A napirend értelmében Bokros Károly a létesítendő országos vendéglős szövetség ügyében tartotta meg előadását, melyben az ezen ügyben kiküldött bizottságnak az utolsó év alatti kifejtett tevékenységét vázolta; indítványára a kongresszus, az alapszabályok részletes tárgyalása alapján, a szövetség megalakításához hozzájárult elnöké egyhangulag Gundel Jánost, pénztárossá Mehringer Rezsőt választotta meg.

Végül több indítványt terjesztettek elő melyek közül a legfontosabb az, hogy a kongresszus egyhangulag elfogadta a budapesti alalmi munkaszövető intézetnek a díjtalan helyközvételre vonatkozó ajánlatát és elhatározta, hogy az együletnek ez intézetet melegen ajánlja.

*** Verseny kuglizás.** A polgári lövész társulat nagy érdekei tekepályáján f. hó 16. és 23-án tartatik meg az ez évi záró verseny tekezés. Ezen verseny 9 bábra folyik, s kilenc, szépen díszített és legnagyobb részben arany díj van kitűzve. Az első díj 40 korona aranyban.

A verseny mind két vasárnap delelőtt és délután folyik s befejezésül 23-án este közvacsora lesz, melyre előjegyzéseket 21-ee estig az együleti titkár fogad el.

A versenyen vendégek is szívesen látatnak, de a három első díjra nem pályázhatnak.

*** A cirkusuz.** Vége felé jár a cirkusuz idénye megkezdődtek a birkozások és a jutalomjátékok. A birkozások estéről-estére nagy közönséget vonzanak a cirkusuzba a társulat meg is érdemi látogatásokat. Igen érdekes esteje lesz a cirkusuznak a holnapi a városunkban hamar megkezdve! Ostoba August jutalomjátéka,

*** Elővigyázat.** A barátságos vasárnap délutánt három inas a piac egyik padján tölti, korához mért társalgással. A lanyolú beszélgetés folyamán az edgyik felrefordul társaitól, e övesz a labizsebből egy szivar csukát, és rágyujt: a két bajtárs sargul az irigységtől.

Egy kéjes pauza után önértettel megszólal a jövendő építömester:

„Osztan, ha szidülök, foggyatok meg!
A szót — úgy mondjak — hamar követte a tett.

*** Értesítés és felhívás a kath. polgárokhoz.** A róm. kath. iskolaszék f. e v i s z e p t e m b e r h ó 30 i k n a p j á n v á l a s z t á s u t j á n u j r a a l a k u l. Ez alkalommal 9 rendes tag lesz választandó.

Választási helyiség a rk. fiúiskola egyik földszinti terme, hol a szavazatok a fenti napon délelőtt 10—12, s délután 3—5 óra közt lesznek beadandók.

Választó képességgel bir minden kat. polgár, ki a mult évi adóját befizette.

Midőn ezt közhírré tesszük, egyben felkérjük mindazokat, kik mult évi iskolai adójukkal hátralékban vannak, hogy legkésőbb f. hó 26-án délelőtt 10 óráig hátralékot kossadjuk a befizetésre, mely ellenkező esetben a választásban részt nem vehetnek.

A róm. kath. iskolaszék.

* **A második Aulich eset.** A mint a cseh lapokban olvassuk, Budweisban olyan eset fordult elő, mely hasonlóságot mutat az Aulich ezredes és a braganzai herceg között felmerült férjhez. A király születése napján megtartott diszszemle alkalmával Windischgrätz hg. főhadnagy egy dragonyos svadront vezényelt. Mikor Regenspursky tábornok előtt elhaladt, a tábornok az ott jelenlevő tisztek előtt a herceg hallatára kedvezőtlenül nyilatkozott felőle és olyan kijelentést tett, mely a herceget sértette. A szemle után a tábornok és a herceg között heves jelenet fejlődött ki, mely azonban a tisztek közbelelépése következtében véget ért. Felűnő, hogy a tábornok az eset után hosszabb időre elutaszott.

Színház.

Béretalálások a színháznál. Az idei színházi évadra a béretalálások holnap reggel 9 órakor veszik kezdetüket a színházi irodában, a pénztárnál. Komjathy igazgató a béretalálások s az első félévi béret összeg felvételével Országh Bertalan titkárt bízta meg.

Petőfi-relikviák.

Gyűjtötte és írta: **Kéri Gyula.**

(Folytatás.)

Kurucz Zsuzsanna másnap már Petrovics házában volt. A kis Sándor néhány hetes lehetett csupán, s szülei lemondtak életéről, olyan gyenge, beteges volt. Egy-két hónap múlva már szemlátomást erősödött. Petrovics sült hússal tartotta a dajkát s eget-földet ígért neki, ha életben tartja a fiát. Időközben Petrovics is meggyógyult, s ez időtől kezdve boldogság költözött Petrovicsék házába. A kis Sándor dajkáját pedig úgy megszerették, hogy mikor Kis-Kőrösön elköltöztek, őt is magokkal vitték. És ő szívesen ment el velük, mert szeretettel bántak vele, mintha a családhoz tartoznék.

Reggeltől estig a gyermek mellett volt. Megszoktak egymást s egymásnéki el sem lehettek. A kis Sándor folyton a szoknyájába kapaszkodott s meztelab tipegett utána a keribe, vagy az utcára, hol legkedvesebben a homokban játszadozott. Mikor már beszélni kezdett dajkájával rendesen tótul beszélt vagy tót szavakat kevert a magyar közé.

— Poczem Zsuzsko — szokta mondani — menjünk a pinczébe!

Az ebédhez és vacsorához ugyanis Zsuzsanna hozta föl a pinczéből a bort. A kis Sándor oda is magával vitte s mindig adott neki néhány kortyot, a mitől a gyermek jókedvű lett és sokat hancuzozott.

Rendesen előre szaladt s a pinczegádnál megvárta Zsuzsit, hogy rá ijesszen. És gyermeki örömmel kacagott, ha Zsuzsi ugy telt, mintha megijedt volna.

— Olyan nagy különbség volt — beszélte Kurucz Zsuzsanna — a két fiu közt, mint ég és föld közt. A Sanyi mindig nevetett és hunczutkodott, a Pista pedig órákon át szótlan és kedvtelen volt, mintha beteg lett volna. Pedig hát Pista sokkal erősebb és egészségesebb volt, mint Sándorka.

Mikor iskoláztatásra került a sor és eltávozt a szülei háztól, minden levelében a melyet heza írt, megemlékezett benne a Zsuzsáról is.

A nagy árviz évéig (1838) szolgált Kurucz Zsuzsanna Petrovicséknál. Tehát 16 évig élt köztük s ifjúkora legszebb éveit az ő körükben töltötte.

Akkor Kecskeméti Mihály Kis-kőrösi földműves feleségül kerte, s mivelhogy abban az időben Petrovicsékat is sok anyagi csapás érte, elhatározta, hogy Szent-Mihálykor kilép a szolgálatból s férjhez megy.

Azon a nyáron látta utoljára Sándort a kinek már pelyhedzett a bajusza. Egy napon

hazajött s mikor meghallotta, hogy Zsuzsi az őszre férjhez megy, a konyhában álló anyját váltig kérte:

— Ne hagyják elmenni Zsuzsi néni, majd inkább mi adjuk férjhez!

Ebéd közben Petrovics sokat czivódott a fiával. A szegény Petrovicsné pedig keservesen sirt, Petrovics nagy haraggal távozott hazulról s megparancsolta, hogy mire hazatér Sándor már ne legyen itthon.

Délután Petrovicsné húst és pogácsát gyűrt egy kis batyuba.

— Ne sirjon édesanyám — mondta Sando — majd elmegyek katonának. Ott jobb dolgom lesz.

De az édesanya szíve csak nem nyugodott. Zokogva borult fiara, mikor a kapuhoz kísérte. A hü cseléd, Zsuzsi is ott állt a kapuban és sirva nézte a szomorú bucsuzkodást. Sándor vele is kezet fogott:

— Isten vele, Zsuzsi néni vigyázzon az édesanyámrá.

Ez volt az utolsó szava dajkájához, a ki Szent Mihálykor csakúgyan elhagyta Petrovicsékat és Kis-Kőrösön férjhez ment Kecskeméti Mihályhoz. Petrovicsékat többé sohasem látta viszont, de hirt nem hallott rólu, mert Viczián Jánosok, Petrovics Sándor keresztszülői ott laktak s Vicziáné a forradalomban és a későbbi években gyakran magához hívta Zsuzsi néni. Elmondta neki, hogy milyen híres ember lett a Sándorkából, a forradalom után pedig azt is megtudta, hogy milyen fiatalon halt meg a csatáere.

— Higyje meg, tekintetes ur, — végezte beszédét az öreg Zsuzsi néni, — nem is szeretem azt a köképet (Petőfi mellszobra Kis-Kőrösön) nézni. Ezembe jut minden és összeszorul a szívem...

Kurucz Zsuzsanna 1897-ben halt meg 89 éves korában. Ott nyugszik a kis-kőrösi temetőben.

Folyt. köv.

Panaszos emberek.

— Bucusu a nyártól.

Oh nyár, szép voltál nagyon, de biz isten nem sajnalom tavozásod, mert ha elviszed is végleg nyájas meged: nem egyedül azt viszed el, elviszed csodabogaraidat is. Mindenféle évszakknak meg van a maga bogara, de annyi bogara, mint a nyárnak, nincs egyiknek sem.

Irigyen nézem a lovak sorsát; ők is sokat szenvednek a bogaraktól, de végre is csak testi szenvedés s ha jó gazdajuk van, hálót öltenek magukra, mely megmenti őket a bogaraktól.

Eljön az idő, hogy hálót ölt magára az egész emberiség. De jöjjön is el, mert különben André és az abruzzói herceg után hideg északra űzi az egész világot a csodabogarakkal benepesített nyár.

„Junius vége. A fiuk hazahozák a bizonyítványt. Ők is drukkolnak, de még jobban a papák. Mert ez utóbbiak az előtt a dilemma előtt állnak, hogy vagy rossz bizonyítványt hoz a nebuló s akkor bosszankodni és káromkodni kell, ami egészségbe kerül, vagy jót és akkor örülni és kedvezni kell, a mi pénzbe kerül.

A rossz fiu nem megy el nyaralni, itthon marad, tanul és rosszkodik, mint egy eleven bacillus rontja meg egész házat, réme az utcájának s alkalmatlanságokat tenyésztő kovász-élesztője a nyárnak.

Önagysága, akit a zsarnok férj nem küld el nyaralni, rosszkedvű s ezért rajta van, hogy maga körül mindenkinek rossz legyen a kedve. Amerre jár: romlik a nyár.

Tisztelet barátunk, akit itthon hagytak a hivatalban helyettesnek, korán reggeltől, késő estig a vagyonos osztályt szidja, annal melegebben, minél melegebb van. Veszélyes alakja ő a nyárnak, mert az interregnum alatt ezt megis mutatja, azt is megmutatja s lenne

csak ő télen is az ur, végleg megmutatja mindent!

És testvérei, a nyári urak zászlója alá sorakoznak. És lassankint megtelek a nyár levegője terhes emberekkel, csodabogarakkal,

Jönnek sorra a panaszas emberek. A hivatalokban gyökeres reformokat sürgetnek; az n'czan megállítják a gyermekeket s figyelmeztetik, hogy másképp játszanak; haditerveket állapítanak meg a sétatér tikkadt fáin alatt és lemarhazzák Robertstól Bothán keresztül Seymourig az összes hadvezéreket; de legnagyobb vágyunk és gyönyörünk hogy ellepik vissza a ihatatlanul a szerkesztőségeket s nyári eszméknek, nyári elceitnek talajj foglalnak itt.

Egyik panaszos emberün aztan le is írta keserveit a témáról. Perzse álnév alatt.

Halhatatlanul Rosz viccek voltak az irásban, mezőrendőri modorban, toporzékolva, kaczagó galgenhumorban.

— Milyen árnevet írjak alá? kérdezte egy magát kiüritet hős átszellemültségével.

— Temistokleat, felelém én stilszerű készséggel.

Nem, jobbat tudok, mondta ő, »politikus«-t írok, ez egésze uj.

És ő azt írta. Megrendszabályozza az egész ügyvédi kart abból az eseményből kifolyólag, hogy őt egy sorsjegy-perben megidéték, de ő ez-ssen kitér az idezés előtt, a menniben nem jelent meg, elitelték, de ez elől is kitért, a mennyiben nem fizetett, végrehajtották, ez elől már nem terhetett ki, tehát jelképileg felakasztotta a jóróvnyit és ku öösen az ügyvédat, a ki az írást írta,

És szomorú melankóliával láttuk lógni a cikkben a törvényt és a fiskálist. Gondoltur magunkba, no ez szép nyári csendélet akaszuk ki a lapba. S kiakasztottuk.

Ugy lestuk a hatást lapulva azon a meleg augusztusi napon, mint a feltűzött légyre a horgász a halat. Napok mulnak, — semmi. Már-már banni kezdtek, hogy kiakasztottuk.

Végre egy derűs szeptemberi napon ránk szól egyik ügyvéd barátunk:

— Miféle számárságot tettek ti a lapba?

— No-no! Mondam én álfelmondással. — Hát ha ez nem az, akkor mi a számárság?

— Hát ha akarod tudni, augusztusban lapot olvasni ez a számárság.

Éreztük, hogy kölcsönösen igazunk van ezzel az ügy aktiáit lezártuk.

De ez csak egy eset, egy kis eset. Év könyveinek nyári tapasztalatainkról szaravál tartalmazzák ennek testvéreit.

Eddig szólni nem mertünk mert urak voltak a világ felett a nyári emberek.

De ránk köszöntvén a hűvös szeptember elkezdünk lélekzeni és nyilatkozni.

Mi most egy könyvet írunk, az valóságos bogár gyűjtemény lesz, [nyári világításban. — Erre a könyvre előfizetést hirdetünk, de csak télen.

Kérjük a téli társadalom szíves pártolását, a nyárnak pedig szélip elnézését. Igérjük ez utóbbi résznek, hogy nyáron meg majd a téliemberekről írunk egy másik könyvet s ahhoz munkatársakul őket kérjük fel a lán-goló és izzadó tollu félisteneket.

Réz Angyal.

CSARNOK.

Vulkánikus talajon.

Írta: **R. Bonin.**

7.

Fordította: **Biró Irén.**

Folytatás.

— Nem vagyok egészen jól, felelte kissé elfogultan, lappangó lázam van, mely bizonyára idegességemtől ered. Erre azonnal bil-

liard játékhoz hívt, melyhez feltűnő sietség-
gel fogott hozzá.

Barátom különös magaviselete csak táp-
lálta gyanumát. Titokban megfigyeltem és
észrevettem, hogy szórakozott, gondolatai má-
sultak és nagyon rosszul játszott. Nemsokára ledobta Frigyes a dákót és rövid bucsut
véve távozott.

Hazatérőben lakásom felé ismét képze-
lődőnek tartottam magamat, hogy oly dolgok-
kat vélek látni, melyek csak fantáziámban
léteznek. Nem volt-e Frigyes ideges már ak-
kor, mielőtt először jött Napolyba? Nem be-
tegenségének következménye-e a különös ma-
gaviselet? Így igyekeztem magamat megnyug-
tatni, hogy sötét gondolataimat elűzzem. De
ez sehogysem akart sikerülni; mindig előttem
volt barátom izgatott, fölhevült arcza: egész
magaviselete bizonytalan és erőtetett volt.

Ugyanazok a kellemetlen jelenségek,
melyek ezelőtt két évvel uralkodtak rajta;
de most már látszólag még jobban erőt vet
rajta idegessége. Barátom mint igyekeztem epa-
lástolni rossz sejtelmeimet, azok úgy tüntek
elő, mint szélben a felhők.

Meg voltam róla győződve, hogy Frigyes
viszontlálta a szép gonosz tündért, s a vad,
emésztő szerelem, mely már egyszer pusztu-
lással fenyegette, ismét fölébret szívében.

Ha most gyorsan meg nem menekszik —
így üzték; egymást gondolatim — úgy el-
van veszve, és feleségére is es egész család-
jára kimondhatatlan szerencsétlenséget hoz.

Rosszul töltöttem az éjszakát és más-
nap reggel az általam ismert kert-zhez men-
tem, ki legközelebbi szomszédja volt a ve-
szedelmes szépségnek. Ott megtudtam, hogy
Leppa hazában senki idegen sem fordult meg,
és e hónapban csak egyszer ment be a vá-
rosba, Rebechio, ékszerészhez, hol pompás
arany ékszert vett, melyet most mindegy nap
visel.

Föllelekedtem, de reményem ismét gyorsan
eltűnt.

— Hatha a városba menetele alkalmá-
val viszontlálhatta őt s megjelenése lángra
lobbantotta fogékony lelkét? Hogy is lehetett
oly örült, hogy Napolyba jött s ily meggon-
dolatlanul rohant a veszedelembé. Ez érthe-
tellen előttem, dobogtam magamba, a mint a
Toledo felé vezető kölépcsőkön lefelé halad-
tam és nemsokára az ékszerész boltja előtt
voltam.

E czéggel üzleti összeköttetésben voltam
és mint az Napolyba szokás, egy kis beszél-
getésre betérttem a boltba.

— Az ön magas, szőke barátja ismét
itt van, kezdé az öreg, sima modoru korallá-
rus.

Találkozott is itt egy régi ismerősevel,
ki az ő nőtlen korában jó vevőm volt, de
oly furcsán nezték egymásra, mintha mind-
ketten kőszoborra lettek volna és aztán az
ön barátja valósággal rohant, a nélkül hogy
nálam valamit megtekintett volna; azt sem
mondta, mit akart. Hiszen azért hogy reggen
ismerettségben voltak; nem következtetés, hogy
egymást tisztítóüznök nézzék, fecsegett az
öreg mailandi kerekedő.

— Oh, ha úgy lenne, mint te hiszed,
söhajtottam titkon, az egész boltodat megven-
ném, még pedig olyan áron, a milyeneket az
idegenektől szoktál követelni.

Az ékszerész még egy pár pikáns vá-
rosi hírt beszélt el. De nem voltam figyelmes
hallgató, s ezt az öreg is észrevette.

— Nagyon gondolkozó ma, szőlt fürké-
sző tekintettel nézve reám, pedig jó üzleti
köött Sziciliában.

Most vettem észre, hogy olcsón akar

tőlem vásárolni és szórakozottságomat ki-
akarja használni. Nem voltam olyan bangu-
laiban, hogy az üzlet érdekelt volna, és gyorsan
távoztam, Rebechio látható csodalkozására.

— Mit tegyek? Töprengtem a mint ki-
értem a lármas utcára. Hogy sejtelmeim be-
teljesedtek, abba már nem lehetett kételkedni.
Itt csak egy megoldás van, s az egész csalá-
d elutazása Napolyból, hogy barátommal
erről beszéljek, ettől valósággal féltem, mert
éreztem, hogy az úgy is hiába. Vagy felesé-
get avassam bele a dologba és gyöngéd mó-
don figyelmeztessem a fenyegető veszélyre?
gondoltam hirtelen.

E tervet azonnal elvettem. Ezáltal
férjéit igen rossz világításba helyezném, mert
az epizód kevéssel az esküvő előtt történt
és ez a házasság boldogságát még ha min-
den jóra fordulna is — helyrehozhatatlanul
feldulná. Aztán, gondolkoztam tovább, még
nem lehetetlen, hogy Frigyes elutazására bir-
jam, anélkül, hogy felesége e dologról vala-
mit megtudna.

Sokat gondolkoztam rajta, hogy való-
sítsam meg e tervet. Végre arra a gondolatra
jöttem, hogy Frigyes orvost egész bizalmasan
és komolyan beleavatom a dologba s e
derék, okos ember által kiviszem azt, hogy
a Tachow család mentől előbb elutazzék.

Az orvos nagyon figyelmesen hallgatta
előadásomat, és megérte, hogy a család el-
utazását siettetni fogja, még pedig Frigyes
telesége által is, kit különben is nagyon ag-
gaszt egy idő óta férje különös kedélyhangu-
lata.

Mihamar észrevettem, hogy az orvos
élénken érdeklődik tervem iránt, mert egy,
mostanában eléggé ritkán tett látogatásom
alkalmával — Frigyeset sohasem találtam ott-
hon. — Berta panaszkolta, hogy a hazautazást
szőke hozta s az ő máskülönbön oly enged-
keny Frigyesre, ez indítványt határozottan
visszautasított. Pedig — panaszkodott
tovább Berta — az itt tartózkodás határozottan
árt neki, mint azt bárki is lát-
hatja; az utóbbi időben egészen összeesett
és folytonosan láza van.

Arra serkentettem, hogy ne hagyja abba
az elutazás tervét és megígértem neki,
hogy én is segítségére leszek ebben, Frigyes-
sel szemben.

De ez nehezen sikerült, mert Frigyes —
mint azt e akhamar észrevettem — követke-
zetesen került.

Folyt. köv.

6641—6702 au./1900.

Árverési hirdetés.

A néh. Margitai Sándor hagyatéká-
hoz tartozó *Jankafalvai ingatlanok* u. m.
urilak, puszta, házastelek, szőlő, szántó,
legelő és kaszáló földek ezen árvaszék
kiadóhivatalában, az Érdiörszeg és Janka-
falva községek előjáróságainál letett és
a hivatalos órák alatt megtekinthető
árverési hirdetmény és feltételek értel-
mében a f. szeptember hó 26-án d. e.
10 órakor Jankafalva község házánál
megtartandó nyilvános árverésen eladat-
nak, ha pedig az eladás nem sikerülne,
ugy a megmaradt ingatlanok 6 egymás-
után következő évre haszonbérbe adat-
nak.

Kelt Debreczenben, 1900. szept. 8.
Debreczen sz. kir. város
árvaszéke.

Nyilt-tér.

„MARGIT“
GYÓGYFORRÁS

Margitforrás-telep (Bereg-megye.)

A budapesti m. kir. egyetem ve-
gyelemzése szerint ke. és szabad szén-
savat, ellenben sok szénsavas natriumot
és lithiumot tartalmaz. Ezen tulajdon-
sagai azok, melyek a hasonló összetételű
vizek fölé emelik. Kiténő hatása a **lég-
utak s tüdőhurutos állapotainál,**
különösen szívós váladék esetén;
tüdővészeseknél, ha vérzésre való
hajlandóság van is jelen, a „Mar-
git-víz“ megbecsülhetetlen szolgálato-
kat tesz kevés szabad szénsavánál fogva.
Kiváló hatást látni tőle a **gyomor és
belel hurutos állapotainál,** főleg
azon esetekben, hol a fölös mennyiség-
ben képződött sav oka a rossz emész-
tésnek.

A húgysavas sók lerakódását aka-
dályozván, heces szolgálatot tesz to-
vábbá a **hólyag hurutos bántalmáinál,**
a **kő- és homokképződés ese-
telben,** miért is a **budapesti és bécsi
egyetem orvostanai,** mint az **or-
vosvilág egyéb előkelőségei** a leg-
szívesebben használják, előnyű adnak a
„Margit“-forrásnak a hozzá hasonló
összetételű gyógyvizek fölött.

MINT IVÓVÍZ
kiváló óvószerek bizonyult jár-
ványos betegségek idején, főleg
typhus ellen.

Mint borviz általános kedveltségnek örvend.

Főraktár: **EDESKUTY L.**

Ásványviznagykereskedés

cs. és kir. udvari szállító BUDAPESTEN.

Kapható minden gyógyszerárban, fűszer-
kereskedésben és vendéglőben.

Aranyéremmel kitüntetett tökéletes
fagymentes kutszivattyuk 60 koronától kezdve
díjtalan felállítással, — egyéb építkezési
vastárgyak házhoz szállítással gyári áron
kaphatók.

A szüreti idényre pedig
minden külföldinél jobb és olcsóbb
szintén aranyéremmel díjazott, saját
gyártmányu

Borsajtók és szőlőzuzók

lesznek raktáron a

Debreczeni Vasöntőde és Géplakatosság

Péterfia Hadház-utcai telepén, mely min-
dennemű gazdasági, ipari és háztartási
gépek javítását is legjutányosabban végzi.

Csak akkor valódi, ha közvetlen tőlem rendelik.

fekete, fehér és színes 45 krtól 14 frt 65 krig méte-
renként — egész ruhák s blousoknak való! — Min-
denkinek postabér és vámmentesen, házhoz szállítva.
Minták postafordultával küldetnek.

Henneberg G., selyemgyáros, Zürichben.

Cs. és kir. udvari szállító.

„Henneberg-selyem“

APRÓ HIRDETÉSEK

10 szög 40 fillér. azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Haszonbérlet. Mike-Pércs határában 120 hold (1200 □ ö) tagbirtok épületekkel 1901. év Augusztustól több évre haszonbérbe kiadó. Értekezhetni Varga-u. 7. sz. a háztulajdonosnénál. (48.)

Ház a Kossuth utcában családviszonyok folytán juányosan eladó, esetleg bérbeadó. — Értekezhetni Kossuth-u. 31. Szvatos.

Ócska vasat a legmagasabb napi árban vesz Klein Jakab Piac-u. 26. a nagytrafik udvarán.

Templomülés a debreczeni Deák-Ferencz-utcai izr. templomban középhajó 3-ik pad, I. sz. sarok ülés örök áron eladó, vagy a folyó évre 40 frtért bérbe kiadó. — Értekezhetni a kiadóhivatalban.

Ügyes rajzoló pár heti munkára kerestetik. Czim a kiadóhivatalban.

Vas és eszerépkályhák reperálását, felállítását, csövek beállítását juányos árért elfogadom. Szilágyi Gábor kályhás, Hatvan-u. 9. sz.

Feltűnő olcsó vetőgépek kaphatók: Schlick-féle 15 soros 130 frt, — Umrath-féle 17 soros, 100 frt, Schutlevorth-féle 13 soros, 80 frt **részletfizetésre.** Egy 21 soros Zala Drill 230 frt. Gépek megtekinthetőek Piacz-u. 26. Nagytőzsde udvarán.

Felvétetik I. első vagy II. od osztályu gymnasiumi tanuló teljes ellátásra, szerény díjak mellett. Czim a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás. 2 utcai szoba garcon lakásnak vagy iroda helyiségnek, esetleg gyermektelen házaspárnak, azonnal kiadó. Bővebb felvilágosítás nyerhető az izr. hitközségi irodájában József kir. herceg utca 26. sz. a.

Finom disztégla eladó. Czim a kiadóhivatalban.

Szőlőföld vétel részlettörlesztésre. Közel a városhoz, immunis homokon, mintegy 33 holdnyi területű földvételre társakat keresek. Előjegyezhetni félholdanként is. Szóbeli, vagy írásbeli részletes felvilágosítással szivesen szolgál: Cs. I. paocsirta-u. 49. sz.

Tizedes mérleg használt, jó karban levő megvételre kerestetik. Czim a kiadóhivatalban.

1—2 leány teljes ellátásra felvétetik. Mester-u. 11.

Szép írásu okleveles könyvelő állást keres. Czim a kiadóhivatalban.

Tanuló felvétetik. Czim a kiadóhivatalban.

Birtokosok és gazdák!

Egyben hán zó jó véleményt adnak kipróbálás után a SOMOGYI GÉZA-féle szabadalmazott állattápporról, amely rendszeresen adva az állat szervezetére igen jótékony hatással bír, mert rendszerben tartja az emésztési szerveket, fokozza az étvágyat, ez által az állatnak a rendes vérkeringése megóvja a betegségtől és elősegíti a hizást, miáltal az hamarabb eladásra kerülhet ami anyagiilag igen nagy előny.

Számos elismerő és köszönő levelek megerősítik a fentieket, melyekből csak az alantit közlöm: **Igen tisztelt Uram!**

Tekintetes Somogyi Géza urnak Arad.

Értesitem, hogy az Ön gyártmányát képező állattápport kipróbálva, azt az állatok, — kiválólag pedig a sertések táplálásánál jónak találom, — s úgy az állat emésztésére, valamint az e tleg fellépő betegség gyógyítására és megállítására bárkinek is a legmelegebben ajánlom.

Székesfehérvár, 19.0. február 24.

Tisztelettel: **Pauer István,**

Székesfehérvár sz. kir. város állatorvosa.

Védjegy

13652. sz. szabadalom szerűletében és ezenkívül Hajdumegye összes őrűleteiben.

Ennél fogva egy gazda sem mulassza állatainál a Somogyi Géza-féle állattápport alkalmazni, mely csak akkor valódi, ha a 13652 sz. szabadalmi szám és az itt látható védjegy rajta van a csomagon és a dobozon. Egy csomag 18 kr., 1/4 kilós doboz 45 kr., 1/2 kilós doboz 90 kr.

Kapható DEBRECZENBEN Gerébi Fülöp, Deutsch Albert és fia, Kontsek Géza, Göczey István, Félegyházy János, Montay Barna, Kováts Gyula és Deutsch Lajos urnaknál. HAJDU-SZOBOSZLÓN Wéber Ede, Körner Béla, H. BÖSZÖRMÉNYBEN Klein József és Szabó Bálint, H. NÁNÁS-on Köröskényi Antal és Schlechta János, H. HADHÁZ-on Horovitz Móritz, H. SZOVÁT-on Leitner Dezső H. NÁDUDVAR-on Bárány Gyula, KABÁN Rozenfeld Róza fű-

Ezen pár sorban fejezem ki köszönetem és elismerésem az ön által föltalált ugynevezett «Emésztést elősegítő por» nálunk tett jó hatását; a siker, mit elértünk, valóban meglepően legyen meggyőzőve tisztelt uram, **hogy ezen kis köcsög,** hol pora a nagymértékben uralkodó sertés betegségeket teljesen megszüntette, és hálás köszöneteinek nyilvánítása mellett oda fog törekedni, hogy minél több helyen és egyéneknek ismeresse emésztési porának megbecsülhetetlen értékét.

Adorján, 1900. január havában.

A község nevében: **Darócsy Albert,** községi főbíró;

kiváló tisztelője

Bikszádi

árlappal és ismertető könyvecskével

bérmentve szolgál

a

kútkezelőség

Bikszád,

(Szatmármegye.)

Bikszádi

ásványos gyógyvizet, mely egyedüli a maga nemében, több hirneves egyetemi orvostanár és hirneves vidéki orvosok. hatásánál fogva fölébe helyezik a külföldi és drága Selters és Gleichenbergi vizeknek. Gyógyító hatása a **bikszádi** ásványos gyógyviznek kitűnően bevált. Idült és heveny égcsőhurut, haagszlag hurut, verkőpés ellen. Nagy konyhasó tartalmánál fogva vérhányás, tüdőcsucs hurutnál és kezdődő gümőkórnál, továbbá kitűnő eredményt értek el a BIKSZÁDI VIZ alkalmazása által emészthetlenség, idült és heveny gyomorhurut, máj és epehólyag bántalmánál, a telek renyhe működésénél, vesehomokban szenvedőknel, görvélykóros daganatoknál, heveny és idült női bántalmaknál, mint specifium vált be.

Bikszádi viz berűlje s a sztojka viz fölarusító:

ALMER LAJOS és KÁROLY

nagybányai lakosok.

Sztojkaí

ásványvizet, mint Erdély gyöngyét, nem hiába nevezték el **magyar karlsbadi viznek,** mert ényleg annak gyógyhatása szigoru diéta betartásával: idült gyomor bántalom, máj és epehólyag, valamint epekő bajoknál, nemkülönbön **czukorbetegségnél** alkalmazva valóságos csodákat művel, kitűnő hatásu a SZTOJKAI ÁSVÁNYVIZ a légzőszerek összes bántalmánál, valamint a női bajok és görvélykóros bántalmaknál is. A SZTOJKAI ÁSVÁNYVIZ dus szénsavtartalmánál fogva akár borral, akár gyümölcszörppel vegyítve, mint kellemes üdítő ital parját ritkítja. A SZTOJKAI ÁSVÁNYVIZ hosszas használata az ép szervezetben elváltozást nem idéz elő s így a rossz ivóvizet is pótolja bármely vidéken, annálval is inkább, mert hosszabb állás után nem csapódnak ki belőle a szilárd alkotórészek, mely tulajdonsága lehetővé teszi a tengeren túli szállítást.

SZTOJKAI

árlappal

és ismertető

könyvecskével

bérmentve szolgál

a

FORRASKEZELŐSÉG

SZTOJKA,

u. p. Magyar Lásos.

Szolnok-Doboka m.